

MỘT SỐ YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN HIỆU QUẢ QUẢN LÝ VÀ SỬ DỤNG TÀI SẢN NHÀ NƯỚC TRONG CÁC TRƯỜNG PHỔ THÔNG

VŨ LAN HƯƠNG (*)

TÓM TẮT

Thời gian qua, công tác quản lý, sử dụng tài sản nhà nước đã từng bước đi vào nề nếp, kỷ cương, công khai và có hiệu quả. Nhà nước đã thực hiện phân cấp nhiệm vụ quản lý nhà nước về tài sản giữa các cơ quan có chức năng quản lý chuyên ngành với các cơ quan, đơn vị được giao quản lý gắn với sử dụng; đồng thời xác định rõ thẩm quyền, trách nhiệm của từng cấp trong quản lý, trách nhiệm của từng đơn vị trong sử dụng tài sản. Tuy nhiên, bên cạnh những nỗ lực và kết quả rất đáng khích lệ đã đạt được, công tác quản lý và sử dụng tài sản nhà nước còn rất nhiều hạn chế, bất cập rất cần được phân tích, lý giải, đánh giá. Nhằm nâng cao hiệu quả quản lý và sử dụng tài chính, tài sản nhà nước theo tinh thần của Nghị quyết 29-NQ/TW và đổi mới cơ chế quản lý giáo dục cần có nhiều nghiên cứu sâu hơn trong lĩnh vực này. Bài viết dưới đây viết về các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả quản lý và sử dụng tài sản nhà nước trong các trường phổ thông ở các tỉnh miền Đông Nam Bộ. Các yếu tố ảnh hưởng bao gồm yếu tố con người, cơ chế quản lý, tác động từ môi trường tự nhiên, chất lượng sản phẩm.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Tài sản nhà nước là một bộ phận quan trọng của tài nguyên quốc gia, đóng vai trò quan trọng việc phát triển **kinh tế - xã hội**, vì thế, cần phải bảo đảm sự quản lý và sử dụng

có hiệu quả, đúng mục đích và tiết kiệm. Tài sản nhà nước bao gồm trụ sở làm việc và tài sản khác gắn liền với đất; quyền sử dụng đất đối với đất dùng để xây dựng trụ sở làm việc, cơ sở hoạt động sự nghiệp của cơ quan, tổ chức, đơn vị; máy móc, phương tiện vận tải, trang thiết bị làm việc và các tài sản khác do pháp luật quy định (Quốc hội, 2008).

Thời gian qua, các cơ quan có thẩm quyền đã ban hành tương đối đầy đủ văn bản pháp luật về quản lý, sử dụng tài sản nhà nước. Nhờ đó, công tác quản lý, sử dụng tài sản nhà nước đã từng bước đi vào nề nếp, kỷ cương, công khai và có hiệu quả. Nhà nước đã thực hiện phân cấp nhiệm vụ quản lý nhà nước về tài sản nhà nước giữa các cơ quan có chức năng quản lý chuyên ngành với các cơ quan, đơn vị được giao quản lý gắn với sử dụng; đồng thời xác định rõ thẩm quyền, trách nhiệm của từng cấp trong quản lý, trách nhiệm của từng đơn vị trong sử dụng tài sản (<http://www.nclp.org.vn/nghien-cuu-lap-phap/123-thang-5-2008/ban-ve-du-an-luat/quan-ly-su-dung-tai-san-nha-nuoc-mot-so-han-che-va-giai-phap-khac-phuc>). Tuy nhiên, bên cạnh những nỗ lực và kết quả rất đáng khích lệ đã đạt được như đã nêu ở trên, lĩnh vực quản lý, sử dụng TSNN hiện nay cũng còn nhiều hạn chế, bất cập rất cần được phân tích, lý giải, đánh giá nhằm nâng cao hơn nữa hiệu quả quản lý và sử dụng tài chính và tài sản nhà nước theo tinh thần của

(*) Tiến sĩ. Trưởng Khoa Quản lý giáo dục, trường Cán bộ quản lý giáo dục Thành phố Hồ Chí Minh

Nghị quyết 29-NQ/TW. Bài viết dưới đây sẽ viết về các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả quản lý và sử dụng tài sản nhà nước trong các trường phổ thông. Các yếu tố ảnh hưởng bao gồm yếu tố con người, cơ chế quản lý, tác động từ môi trường tự nhiên, chất lượng sản phẩm.

2. MỘT SỐ YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN HIỆU QUẢ QUẢN LÝ VÀ SỬ DỤNG TÀI SẢN NHÀ NƯỚC TRONG TRƯỜNG PHỔ THÔNG

2.1. Yếu tố con người

Con người là chủ thể của mọi hoạt động. Trong mọi hoạt động, nhận thức của con người có vai trò rất quan trọng. Nhận thức đúng, con người sẽ làm đúng. Nhận thức sai, con người sẽ làm sai. Trong quản lý và sử dụng tài sản nhà nước tại các trường học, hầu hết ý thức của người quản lý và người sử dụng còn nặng tâm lý “của công, của nhà nước”. Ý thức bảo vệ của công, ý thức tiết kiệm, ý thức dùng cho hết công xuất, ý thức cần duy tu bảo dưỡng định kỳ tài sản, thiết bị... vẫn như những điều còn xa xỉ. Trong trường học, trình độ, năng lực quản lý của người lãnh đạo có vai trò quan trọng trong quản lý và sử dụng tài sản nhà nước. Quy mô, cơ cấu tổ chức càng lớn hoạt động quản lý và sử dụng tài sản nhà nước càng phức tạp. Nếu quản lý và sử dụng tài sản nhà nước hợp lý, chặt chẽ sẽ tiết kiệm và đạt hiệu suất cao. Công tác hạch toán kế toán tốt sẽ giúp nhà quản lý sử dụng triệt để giá trị của tài sản và đưa ra các quyết định quản lý đúng đắn.

Công tác quản lý điều hành phải kết hợp được tối ưu các yếu tố bên trong và bên ngoài nhà trường để cắt giảm những chi phí không cần thiết. Hiệu trưởng là người được giao nhiệm vụ quản lý tài sản trong trường, nhưng giữa bộn bề ngổn ngang công việc, hiệu trưởng chưa thật sự quan tâm và đầu tư nhiều cho công tác quản lý tài sản. Năng lực của đa số hiệu trưởng còn hạn chế, chưa

được đào tạo bồi dưỡng về nghiệp vụ quản lý tài sản.

Bên cạnh đó, các trường chưa xây dựng Quy chế quản lý và sử dụng tài sản trong đó quy định rõ nghĩa vụ, trách nhiệm và quy trình quản lý. Ngoài ra, việc thiếu kiểm tra thường xuyên, tu sửa, bảo dưỡng theo định kỳ cũng ảnh hưởng nhiều đến hiệu quả quản lý và sử dụng tài sản nhà nước.

Thêm vào đó, trình độ tay nghề của nhân viên thiết bị cũng đóng một vai trò quan trọng trong quản lý và sử dụng tài sản. Nếu nhân viên có trình độ tay nghề tốt, phù hợp sẽ biết cách khai thác được tối đa công suất thiết bị làm tăng hiệu suất sử dụng làm tăng hiệu quả sử dụng đồng thời làm giảm thiểu các vấn đề kỹ thuật rủi ro làm tổn hại đến tuổi thọ của tài sản.

Thực tế tại nhiều trường hiện nay cho thấy, việc sử dụng tài sản chưa đúng quy định, chưa tiết kiệm nên chưa phát huy hết công suất làm giảm hiệu quả sử dụng tài sản.

Bên cạnh đó là ý thức trách nhiệm của đội ngũ giáo viên, **nhân viên, học sinh** chưa cao. Nhận thức của cán bộ, giáo viên, nhân viên về vấn đề bảo quản tài sản còn hạn chế. Tư tưởng tài sản là của chung mà “cha chung thì không ai khóc” đã gây ra nhiều thất thoát, phí phạm trong việc sử dụng tài sản.

Hiện nay, nhằm mục tiêu từng bước nâng cao chất lượng dạy và học, đồng thời nâng cao hiệu quả quản lý, sử dụng tài sản nói chung và thiết bị dạy học nói riêng, đa số các trường phổ thông đã đề ra những biện pháp cụ thể như: lập kế hoạch, kiểm tra đột xuất, thanh tra chuyên môn, việc đánh giá giờ dạy của giáo viên được dựa trên nhiều tiêu chí, trong đó có tiêu chí sử dụng thiết bị và đồ dùng dạy học. Tuy nhiên, công tác quản lý, khai thác, sử dụng, bảo quản thiết bị, đồ dùng dạy học cũng còn một số hạn chế như: Nhân viên phụ trách thiết bị, thí nghiệm của nhà trường còn thiếu kinh nghiệm chưa

được đào tạo đúng chuyên môn nghiệp vụ nên phần nào hạn chế trong việc quản lý thiết bị và đồ dùng dạy học.

Giáo viên nhà trường còn xem nhẹ việc áp công nghệ thông tin và sử dụng thiết bị dạy học vào công tác dạy và học, sử dụng chưa thường xuyên, chưa đúng quy định; một bộ phận giáo viên chưa nhận thức đầy đủ hiệu quả sử dụng thiết bị và đồ dùng dạy học, nên chưa tích cực sử dụng thiết bị dạy học vào bài giảng khi lên lớp. Số lượng giáo viên đăng kí mượn và sử dụng thiết bị dạy học khi lên lớp còn ít, đa số giáo viên chưa được tập huấn cách sử dụng thiết bị dạy học trong các giờ thực hành ở các bộ môn Vật lý, Công nghệ, Sinh học, Hóa học. Điều này đã dẫn đến hiệu quả sử dụng cơ sở vật chất và thiết bị dạy học chưa cao trong các giờ lên lớp trong các trường phổ thông.

2.2. Yếu tố cơ chế

Thời gian qua, Nhà nước đã ban hành hệ thống văn bản pháp luật về quản lý, sử dụng tài sản nhà nước tương đối hoàn chỉnh nhằm nâng cao hiệu quả quản lý và sử dụng tài sản nhà nước. Đây được coi là những văn bản khung, điều chỉnh toàn bộ quá trình quản lý, sử dụng tài sản nhà nước tại các cơ quan, đơn vị sự nghiệp công lập từ xây dựng, mua sắm, thuê tài sản đến chế độ bảo dưỡng, sửa chữa tài sản và thu hồi, điều chuyển, bán, thanh lý tài sản; chế độ báo cáo, công khai, kiểm tra tài sản nhà nước; sắp xếp lại, xử lý tài sản nhà nước tại các cơ quan, tổ chức, đơn vị.

Tuy nhiên, các cơ chế mới về quản lý, sử dụng tài sản nhà nước ban hành chưa gắn quản lý ngân sách với quản lý tài sản, chưa gắn quản lý tài sản về hiện vật với quản lý, bảo vệ giá trị tài sản và hiệu quả sử dụng tài sản. Chưa gắn quản lý, sử dụng tài sản nhà nước với yêu cầu nhiệm vụ, tổ chức bộ máy, nhân sự và hoạt động của cơ quan, tổ chức được giao quản lý, sử dụng

(<http://www.nclp.org.vn/nguyen-cuu-lap-phap/123-thang-5-2008/ban-ve-du-an-luat/quan-ly-su-dung-tai-san-nha-nuoc-mot-so-han-che-va-giai-phap-khac-phuc>).

Cơ chế quản lý, sử dụng TSNN không gắn với cơ chế tổ chức thực hiện dẫn đến hiệu lực của văn bản pháp luật về quản lý tài sản nhà nước không cao đối với công tác quản lý tài sản nhà nước. Chưa gắn quản lý tài sản với lập dự toán, cấp phát và thanh quyết toán kinh phí về đầu tư, mua sắm, sửa chữa, tôn tạo tài sản; chưa gắn quản lý tài sản với thực tế thị trường đầy biến động.

Việc mua sắm tài sản nhà nước được thực hiện theo các phương thức: Mua sắm tập trung; **cor quan** được giao quản lý, sử dụng tài sản thực hiện mua sắm (Chính phủ, 2009). Để mua sắm tài sản, trang thiết bị cho trường, hình thức mua sắm tập trung còn rất phổ biến. Điều này đã gây ra hệ quả: cái nhà trường cần thì lại không được cấp, cái không cần thì vẫn phải nhận.

Khi tài sản hư hỏng chưa kịp thời sửa chữa, bảo trì vì nhiều thủ tục, quy trình trong quản lý bất hợp lý, phiền hà trong thời gian dài dẫn đến việc tài sản càng hư hỏng nặng hơn.

Thủ tục thanh lý tài sản rườm rà, nhiều khâu nên rất khó khăn trong quá trình thanh lý.

Quản lý, sử dụng các tài sản vẫn dựa trên các biện pháp hành chính chưa sử dụng các biện pháp kinh tế để thúc đẩy mọi tổ chức, cá nhân sử dụng tài sản có hiệu quả và tiết kiệm. Chế tài xử lý các sai phạm trong quản lý, sử dụng tài sản nhà nước còn yếu, thiếu và chưa đồng bộ, việc tổ chức xử lý chưa kiên quyết và thiếu kịp thời, dẫn đến hiệu lực và hiệu quả thấp nên chưa đủ sức đẩy lùi các tiêu cực.

2.3. Yếu tố chất lượng

Chất lượng tài sản, hàng hóa cấp trên giao xuống cho trường đa phần không đảm

bảo yêu cầu, chất lượng rất thấp. Nhiều thiết bị, đồ dùng dạy học khi về đến trường đối chiếu với văn bản bàn giao sai quy cách, chất lượng không đảm bảo. Nhiều giờ học thực hành thí nghiệm, cả thầy và trò đều “cười” vì thực tế không cho ra kết quả như sách giáo khoa chỉ dẫn.

Cơ sở vật chất chưa đảm bảo cho việc quản lý, sử dụng thiết bị. Đồ dùng dạy học chưa đáp ứng được yêu cầu tối thiểu, còn nhiều thiết bị đã cũ và hư hỏng, số lượng thiết bị cấp phát còn thiếu, chất lượng thiết bị dạy học chưa đảm bảo. Các nhà cung cấp thiết bị chưa chú trọng vào công tác tập huấn, sử dụng thiết bị khi bàn giao. Việc chỉ dẫn chỉ làm sơ sài, không đến nơi đến chốn nên khi sử dụng dễ gây hư hỏng phải sửa chữa, thay thế gây hao tổn cho ngân quỹ.

2.4. Yếu tố môi trường

Môi trường tự nhiên có nhiều tác động, ảnh hưởng đến quá trình quản lý và sử dụng tài sản. Thời tiết thay đổi do biến đổi khí hậu, thiên tai, lũ lụt thường xuyên xảy ra vượt khỏi tầm kiểm soát của con người. Các trường học chưa chủ động xây dựng kế hoạch đối phó với điều kiện thiên nhiên khắc nghiệt. Với xứ nhiệt đới hai mùa mưa nắng hiện nay, việc bảo quản các thiết bị điện tử như phòng tin học, phòng nghe nhìn còn nhiều hạn chế. Cụ thể, chưa bảo đảm công tác chống dột, chống ẩm mốc hay trong điều kiện nhiệt độ cao, chưa trang bị được máy điều hòa cũng làm giảm tuổi thọ của thiết bị máy móc. Ngoài ra, việc bố trí các phòng chức năng chưa đồng bộ, chưa hợp lý cũng làm giảm hiệu suất sử dụng gây lãng phí.

3. KẾT LUẬN

Trên đây là một số các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả quản lý và sử dụng tài sản nhà nước tại các trường phổ thông. Để nâng cao hiệu quả quản lý và sử dụng tài sản nhà nước cần kết hợp nhiều giải pháp. Một số các giải pháp quan trọng và cấp thiết là:

Nâng cao nhận thức, ý thức trách nhiệm cho những người trực tiếp tham gia quản lý và sử dụng tài sản nhà nước; Đổi mới cơ chế quản lý và sử dụng tài sản nhà nước cho phù hợp trong điều kiện phân cấp, giao quyền tự chủ, tự chịu trách nhiệm cho các cơ sở giáo dục theo tinh thần Nghị quyết 29-NQ/TW. Tổ chức bồi dưỡng nâng cao trình độ nghiệp vụ chuyên môn, khoa học quản lý cho cán bộ quản lý và kế toán trong các trường học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Quốc hội (2008), *Quyết định số 09/2008/QH12 ngày 03 tháng 6 năm 2008 ban hành Luật quản lý và sử dụng tài sản nhà nước.*
2. Chính phủ (2009), *Nghị định số 52/2009/NĐ-CP ngày 03 tháng 6 năm 2009 quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật quản lý, sử dụng tài sản nhà nước.*
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2011), *Điều lệ Trường trung học cơ sở, trường trung học phổ thông và trường phổ thông có nhiều cấp học* (Ban hành kèm theo Thông tư số 12/2011/TT-BGDĐT ngày 28 tháng 3 năm 2011 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo).
4. Vũ Lan Hương (2013), *Nâng cao hiệu quả quản lý và sử dụng tài sản nhà nước tại các trường phổ thông miền Đông Nam Bộ*. Đề tài nghiên cứu cấp trường, năm 2013 – 2014.
5. <http://www.nclp.org.vn/nguyen-cuu-lap-phap/123-thang-5-2008/ban-ve-du-an-luat/quan-ly-su-dung-tai-san-nha-nuoc-mot-so-han-che-va-giai-phap-khac-phuc>.

ABSTRACT

Recently, the management business, and the use in Government's possession has put into the laws effectively. Additionally, the

ministry is classifying the management mission about the property between the companies which have the function to dominate specific purposes with the others. Similarly, they should establish the right and responsibilities of every level in management and duty from the organization in using the goods. However, beside the achieved effort and positive result, the management and using the Law's dominion still have the limit. In order to upgrade the effective

administration in finance, the resolution 29-NQ/TW should have more imperative researchs in this profession. This essay is written to show the impression of management and using the Ministry's occupation which consists of the secondary schools in Southeast Vietnam. The substantial elements are human, authority mechanism, the influence from the environment and the product's quality.